הִלְכוֹת חֲנֻכָּה סִימָן תרע"ג תרע"ד

שֶׁעָבַר זְמַנָּהּ, אֵינוֹ (יא) זָקוּק לָהּ. [*] 'וַאֲפִלּוּ בָּבְתָה בְּעֶרֶב־שַׁבָּת קֹדֶם קַבָּלַת שַׁבָּת (כו) שֶׁעֲדַיִן הוּא מִבְּעוֹד יוֹם, אֵינוֹ זָקוּק לָהּ. [*]וְכֵן אִם לְאַחַר שֶׁהִדְלִיקָהּ בָּא לְתַקְּנָהּ וְכִבָּה אוֹתָהּ בְּשׁוֹגֵג, אֵינוֹ זָקוּק לָהּ: הגה (כז) וְאִם רוֹצֶה (יב) [יג] לְהַחְמִיר עַל עַצְמוֹ וְלַחֲזֹר וּלְהַדְלִיקָהּ, אֵין לְבָרֵךְ עָלֶיהָ (רשב"א סימן תקלט וד"ן): ג לֵנֵר שֶׁל (יג) [יד] (כח) חֵרֶס שֶׁהִדְלִיק בּוֹ לַיְלָה אַחַת, נַעֲשָׂה יָשָׁן וְאֵין מַדְלִיקִין בּוֹ לַיְלָה (כט) אַחֶרֶת, אֶלָּא לוֹקֵחַ חָדָשִׁים בְּכָל לַיְלָה. וְאִם אֵין לוֹ אֶלָּא יָשָׁן, מַסִּיקוֹ בְּכָל לַיְלָה בְּאוּר. וְנֵר שֶׁל מִתְּכֶת אֵינוֹ צָרִיךְ חִדּוּשׁ, וְשֶׁל זְכוּכִית אוֹ שֶׁל חֶרֶס (ל) מְכֻפֶּה דֵּינוֹ כְּמַתֶּכֶת: ד [מ]אֵין חוֹשְׁשִׁין לַפְּתִילוֹת לְהַחֲלִיפָם (לא) עַד שֶׁתִּכְלֶה:

תרע"ד שֶׁמֻּתָּר לְהַדְלִיק מִנֵּר לְנֵר, וּבוֹ ב' סְעִיפִים:

א מַדְלִיקִין (א) נֵר־חֲנֻכָּה מִנֵּר־חֲנֻכָּה. [א]וְדַוְקָא לְהַדְלִיק מִזֶּה לָזֶה (ב) בְּלֹא אֶמְצָעִי, אֲבָל לְהַדְלִיק מִזֶּה לָזֶה

א ביקרא שבת כ"ב וכרב וקמאן דאמר משום ביזוי מצוה, ראש"ש בשם הרי"ף, וכ' בתב הרמב"ן

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ראוי לְהִתְכַּבֵּד לא בָטֵל, מכ"ש לְהַבָּן אם בשעת הבטיל ראוי לא בָטֵל אף אם אחר הבטול לא יִהְיֶה ראוי (ולענ"ד אין זה מְכֻרָח, דְּבְכָה"ג דְּרָאוי בשעת הבטול שפיר י"ל דבטל דמ"מ בטל כבודו מאליו מחמת התערובות שהי' לא נכ' מי הוא וגלה כבוד ממנו, וכיון שאם תאמר בשבטל לא יהיה ראוי להתכבד מ"ש לבטלו משא"כ היכא שאחר הבטול יהיה ראוי להתכבד, י"ל דלא בטלני לה הבטול לגשות מאינו ראוי ראוי, וצ"ע), רק ראוי' התה"ד לוכר הנ"ח קרוי דבר שבמקנין אע"ג דכנגדו תרות חל אין נמקרין במקנן במ' בחתי' חטאת דבטלה כו', ע"ש. וכ"ש הפט"א דלא הוי קבוע. ע"ו השיב השבר"ל דדמי לט' חניות אלא שהשקלין נתערבו שהיא איטו יודע איזה טרפה דמקרי ג"כ קבוע. רע"ש במ"י כלל מג דזה דלא בדעת בצל ספר בריתות. ויען מ"ש בספרי בית־אפרים על טרפות בקנטרס חתש' סימן ב וכשו"ת בית־אפרים חלק אח"ע בענין זה דקביע: [*] **וַאֲפִלּוּ כִּבְתָה בע"ש כו'.** עי' בט"ז מ"ש על התה"ד בזה. ויען בספ"י שו"ת בית־אפרים סימן סג לישב דברי הט"ז והתה"ד ממה שיש לתמה עליהם ובישוב דברי הרא"ש והרי"ף לישב דברי הטוס' ובקשית המרשק"א. ע"ש ותבצא מרגיע: [יב] **לְהַחְמִיר.** עבה"ט. ויען שבו"י ח"ג סימן מח האע"ג דאין זקוק לה מ"מ צריך להניח את הנותר מנ"ח של שענה או של שמן כל זמן עת הדלקה, דאם לא יעשה כן חישינן לחשדא שלא הדליק כלל, ואיתה מדאמרינן חצר שיש לה ב' פתחים כו' משים חשדא, וקשה מאי חשדא איכא, שידונוהו לכף־זכות ולומר דאדליק אלא שכבתה ואין זקוק לה כסבמת הפוסקים, אלא מדאי כשלא הניח הנותר באותו מקום איכא חשדא לומר שלא הדליק כלל, ע"ש. רע"ש שכתב לישב קשית הב"י אחר דחצר מבדכות נגם לשיטת הח"צ סימן צא אתא דפרוך יכנא תימנא דחישינן לחשדא דאמאי פריך הכא טפי מכל דוכתי, ועי"ו כתב דלחשדא שלא יעשה כלל לא חישינן רק הנחשד כיון דאטרינן הרואה טבלך כו' יחשדוהו שרוצה לצאת חובתו בראיות ולא הדליק בפחות, ולזה פריך מנא תימנא דאיכא חשדא הכה"ג ומיהי מפאה דג"כ איכא חשדא שלא עבר מן המצות כו', וע"ש, וכ"מ לרינא דגם בכח"ג שיחשדוהו שאינו עושה מן המבחר מזה משים ומיהיתם נקים כו': [יג] **חֶרֶס.** עבה"ט. ויען בר"י בענין קלפי־ביצים לנ"ח בשם אדמת־קדש שהביא בשם בצל חסד לאברהם הקלפי ביצים ובצלים אין מדליקין בהם. ויען בשאלת־יעב"ץ ח"א סימן קמט שכתב שמה"ט צריך טבי להדליק נ"ח בכנס שיש לו דכנות של וכיכית שאין הרחם שולט שתכבה מהר, והביא מהא דעששית שהיתה רולקת בו', ופתם עששית הוא לנטיתנ"א כמ"ש יש"י וכן מוכח מערוה בעששית בו', והביא' בר"י. ולא נראיני מי שנוהג כן:

בְּאֵר הֵיטֵב

ואם נתערבו ב' נדליק ג', ורש"ל פסק דחד בתרי בטל, וכן דעת הט"ז, ע"ש: (יא) **זָקוּק.** ואם הניחה במקום שהרוחם מצוי וכבתה זקוק לה וחייב להדליק פעם אחרת בברכה, וכן אם כבתה במזיד, גן־המלך סימן מג. **ובכנה"ג** כתב משם שה"ג דחייב להזור ולהדליקו אבל א"צ לחזור ולברך. וכ"כ הט"ז דא"צ לחזור ולברך, ע"ש: (יב) **לְהַחְמִיר.** הסכמת האחרונים דדאוי להחמיר לחזור ולהדליקו בכל ענין ובפרט בע"ש קדם קבלת שבת, ע"ש. **כתב רש"ל:** מצוה מן המבחר לקנות שענה לנר־חנכה מטה שנוטף מן הנרות בבהכ"נ מאחר דאתעביד בהו חדא מצוה, ויותר שלא יקנה שענה מנרות של בתי תפלות שלהם, רע"ק קנד סי"א: (יג) **חֶרֶס.** רש"ל קנה של כסף ובליל ב' התחיל להדליק בה וברך להדליק ושעשה נסים ושהחיינו, אף שבשעת קנין יש לברך מ"מ ניחא לסדר ברכות שהחיינו עם אלו ב' ברכות, מט"מ. הבסדה"י הארוך שכל אחד יטרח לעשות לו מנורה יפה ומי שידו משגת יעשה של כסף וכן הנרות יעשה יפה:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מִדִּינָא לַחֲזֹר וּלְהַדְלִיקָהּ לְאַחַר הַבְּבִיָּה[35]: (כו) שֶׁעֲדַיִן הוּא מִבְּעוֹד יוֹם. הַטַּעַם, כִּיוָן שֶׁבְּעֶרֶב־שַׁבָּת מְחַיֵּב לְהַדְלִיק קֹדֶם שְׁקִיעָה, וְגַם כְּבָר בֵּרֵךְ עָלֶיהָ 'לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל חֲנֻכָּה'[36], כְּבָר הִתְחִלָּה הַמִּצְוָה בְּהֶכְשֵׁר. וְעַיֵּן בְּט"ז שֶׁחוֹלֵק עַל זֶה, וְדַעְתּוֹ דְּקֹדֶם קַבָּלַת שַׁבָּת שֶׁיֵּשׁ עֲדַיִן הֶחֵר לְהַדְלִיק, מְחַיֵּב לַחֲזֹר וּלְהַדְלִיק וּבְלִי בְּרָכָה[37]: (כז) וְאִם רוֹצֶה לְהַחְמִיר וְכו'. וְהָאַחֲרוֹנִים כָּתְבוּ דְּרָאוּי לְהַחְמִיר לַחֲזֹר וּלְהַדְלִיקָהּ (נג) בְּכָל עִנְיָן[38], וּבִפְרָט אִם נִכְבָּה בְּעֶרֶב־שַׁבָּת קֹדֶם קַבָּלַת שַׁבָּת. וְאִם הוּא קָבֵל בְּעַצְמוֹ שַׁבָּת וְאַחַר־כָּךְ כָּבָה וְיֵשׁ עֲדַיִן זְמַן הֶתֵּר, מֻתָּר לוֹמַר לַחֲבֵרוֹ שֶׁיַּדְלִיקֵם[39] [פמ"ג]. וּמִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר לִקְנוֹת שַׁעֲנָה לְנֵר־חֲנֻכָּה מִן מַה שֶׁנּוֹטֵף מִן הַנֵּרוֹת בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת, מֵאַחַר דְּאִתְעֲבִיד בְּהוּ חֲדָא מִצְוָה, לְתַעֲבִיד בְּהוּ מִצְוָה אַחֲרִיתָא: ג (כח) חֶרֶס. כָּתְבוּ הַסְּפָרִים שֶׁטּוֹב כָּל אֶחָד שֶׁיַּטְרִיחַ לַעֲשׂוֹת לוֹ מְנוֹרָה יָפָה לְכִי כֹּחוֹ[41], וְכֵן הַנֵּרוֹת יַעֲשֶׂה יָפֶה[42]: (כט) אַחֶרֶת. שֶׁהוּא מָאוּס וּבִזּוּי מִצְוָה[43]: (ל) מְכֻסֶּה. הֵינוּ מִצַּפָּה בַּאֲבָר: ד (לא) עַד שֶׁתִּכְלֶה. שֶׁאֵין בָּהֶם בִּזָּיוֹן מִצְוָה, דְּאַדְרַבָּה, הֵם נוֹחִין לְהַדְלִיק יוֹתֵר כְּשֶׁהֵם מַדְלִקִין כְּבָר[44]:

א (א) נֵר־חֲנֻכָּה מִנֵּר־חֲנֻכָּה. מֵיָרֵי מִלֵּיל רִאשׁוֹן וְאֵילָךְ, שֶׁיֵּשׁ יוֹתֵר מִנֵּר אֶחָד וּמַדְלִיק זֶה מִזֶּה; (ב) אִי נַמִּי, בְּלֵיל רִאשׁוֹן, וְיֵשׁ שְׁנֵי אֲנָשִׁים כְּבָרִי אֶחָד שֶׁכָּל אֶחָד מַדְלִיק בִּכְנֵי עַצְמוֹ, מֻתָּרִין לְהַדְלִיק זֶה מִזֶּה, דִּשְׁתֵּיהֶן נֵרוֹת שֶׁל מִצְוָה הֵן. וַאֲפִילּוּ דְּמִבָּאֵר לְקַמָּן בְּסִימָן תרעה שֶׁצָּרִיךְ לְהַנִּיחָהּ תְּחִלָּה עַל מְקוֹמָהּ וְאַחַר־כָּךְ לְהַדְלִיקָהּ, כָּבָר כָּתַב הַט"ז לְקַמָּן דְּעַל זְמַן מוּעָט אֵין לְהַקְפִּיד עַל זֶה. (ג) וּלְדַעַת שְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים דְּסוֹבְרִין דְּעַל זְמַן מוּעָט גַּם־כֵּן יֵשׁ לְהַקְפִּיד, הָכָא מֵיָרֵי שֶׁהֵיוּ שְׁנֵיהֶן קְבוּעִין בְּמְקוֹמָן, (ג) אֶכֶן הָיָה לָהֶן פְּתִילוֹת אֲרֻכּוֹת, וְהַפְּתִילָה מַגִּיעָה לַנֵּר שֶׁלְּפָנֶיהָ (ד) וְאֵין צָרִיךְ לְהַסִּירָהּ מִמְּקוֹמָהּ: (ב) בְּלֹא אֶמְצָעִי. דְּאֵין בָּזֶה בִּזּוּי מִצְוָה בֵּין דִּשְׁתֵּיהֶן שֶׁל

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(נג) הֵינוּ בֵּין שֶׁנִּכְבָּה בְּשׁוֹגֵג אוֹ בְּמֵזִיד, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁכִּבָּה בְּמֵזִיד דְּבְוַדַּאי מְחַיֵּב לַחֲזֹר וּלְהַדְלִיק[40], מִכָּל מָקוֹם לֹא יְבָרֵךְ (פמ"ג): (ג) כֵּן מְבֹאָר בְּאַחֲרוֹנִים: (ד) עַיֵּן שֵׁם בְּאֵלִיָּה רַבָּה וּבְמַאֲמַר־מָרְדְּכַי שִׁמְפַקְפְּקִים עַל דִּבְרֵי הַט"ז, וְכֵן כָּתַב שֵׁם הַסְּפָרִי־מְגַדִּים עַל דִּבְרֵי הַט"ז, וְכֵן כָּתַב שֵׁם מַאֲמַר־מָרְדְּכַי דְּלֹא בְּזָתָה: (ה) בְּרִי חָדָשׁ וּמַאֲמַר־מָרְדְּכַי. וְכָתַב דַּהֲכִי אִיתָא בְּחִדּוּשֵׁי רַשְׁבָּ"א וּבְהַרְבֵּ מַגִּיד: (ז) וּמִסְתַּפְּרָא שֶׁאֵף־עַל־פִּי שֶׁמּוּשָׁךְ הַנֵּר שְׁרוּצָה לְהַדְלִיק וּמַדְלִיקָהּ מֵהָאַחֲרֶת דְּגַם־כֵּן שַׁפִּיר דָּמֵי, כֹּל שֶׁאֵינוֹ מִסִּירָהּ לְגָמְרֵי מִהַנֵּר וּפר"ח בסוף סימן תרעג). וּבְאֵלִיָּה רַבָּה תֵּרֵץ בְּאֹפֶן אַחֵר, דְּמֵיָרֵי שֶׁמִּסְתַּלֵּק נֵר הַדְּלוּק וּמַגִּיעָה לַנֵּר הַמְּנֻחָּה וּמַדְלִיקָה, אֲבָל הַפְּרִי־מְגַדִּים מְפַקְפֵּק, דְּהָא הַכִּיא בְּסִימָן תרעב בְּשֵׁם לְקוּטֵי מַהְרִי"ו דְּאֵין לְטַלְטֵל נֵר־חֲנֻכָּה מִמְּקוֹמָהּ בְּתוֹךְ שְׁעוֹרָהּ[1]. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי נִרְאֶה דְּסוֹבֵר הָאֵלִיָּה רַבָּה דְּהָלֹא כָּל הַטַּעַם שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ לְצָרְכּוֹ הוּא, וְהָכָא הָלֹא רוֹאִין שֶׁמַּגִּיעָה לְצָרְכּוֹ נֵר־חֲנֻכָּה אַחֶרֶת:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הִלְכוֹת חֲנֻכָּה סִימָן תרעג תרעד

המשך מעמוד קודם

במשנ"ב לעיל (סי' תרעב שם) שכתב שאין הידור להוסיף שמן שידלק יותר מחצי שעה, שהוא הדין שאין בזה הידור מצוה בריבוי האור, ובטעם הדבר ראה בשו"ת שלמת חיים (שם).

ומי שקנה כוסיות זכוכית מנכרי לשתיית יי"ש ועדיין לא הטבילן בדין, ורוצה להשתמש בהן להדלקת נרות חנוכה, דעת הגר"נ קרליץ (שלמי תודה חנוכה סי' ז עמ' קא) שנראה שאסור להשתמש בהן לצורך הדלקת נרות חנוכה קודם טבילה, והוא הדין שאסור להשתמש בהן לשאר שימושים. וכן דייק הדרכי תשובה (יו"ד סי' קכ ס"ק לט) מהש"ך (שם ס"ק יז), לענין הקונה סכין ובדעתו להשתמש בו לצורך אכילה, שאסור לחתוך בו צפרניים וכדו' בלא טבילה, ונשאר בצ"ע לדינא. ודעת הגראי"ל שטיינמן (שלמי תודה שם) ששימוש ארעי נראה שמותר להשתמש בהן, אבל שימוש קבוע אסור, שמא יבא להשתמש בהם לצורך סעודה.

[משנ"ב ס"ק כט]

שֶׁהוּא מָאוּס וּכְווּי מִצְוָה[43].

43) ופמוט של חרס שמדליקים בו נרות של שעה, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני חנוכה עמ' שכא) שאין דינו כנר של חרס, כיון שהפמוט לא נמאס על ידי ההדלקה, ועוד, שכיון שאפשר להדליק את הנר גם ללא הפמוט, אין בזה דין של נר חרס.

וכוסית זכוכית שנעשית שחורה מהפיח, דעת הגר"ח קניבסקי (פסקי שמועות חנוכה עמ' קיח) שצריך לנקותה.

[משנ"ב ס"ק לא]

דְּאַדְרַבָּה, הֵם נוֹחִין לְהַדְלִיק יוֹתֵר כְּשֶׁהֵם מֻדְלָקִין כְּבָר[44].

44) ואף שאין חוששים להחליפן, כתב הכף החיים (ס"ק עב) בשם הכלבו (סי' מד הובא בדרכי משה אות ו) שנהגו לחדש את הפתילות כל לילה, לפי שבכל לילה היה הנס מתחדש, ועוד, זכר למקדש שהיו מחליפים את הפתילות כל יום, וכן כתב המאירי (שבת כא, א ד"ה זו שביארנו). וכתב הגר"ח קניבסקי (נר חנוכה עמ' יב אות ו) שמנהג החזו"א היה שלא להחליף את הפתילות ואת השמן בשאר לילות.

ולענין הבהוב הפתילות קודם הדלקתן, כתב הגר"ח קניבסקי (נר חנוכה שם אות ה) שהעידו על החזו"א שהיה מהבהב את הפתילות קודם הדלקתן [וראה בשו"ע לעיל (סי' רסד ס"ט) ובערוך השלחן (סי' תקא סט"ז)].

סִימָן תרעד

שֶׁמֻּתָּר לְהַדְלִיק מִנֵּר לְנֵר

[שעה"צ ס"ק ז]

דְּאֵין לְטַלְטֵל נֵר־חֲנֻכָּה מִמְּקוֹמָהּ בְּתוֹךְ שְׁעוּרָהּ[1].

1) ולדעות שאסור להשתמש בנר חנוכה גם לאחר חצי שעה, אף אם התנה שאינו מקצה את השמן אלא לשיעור חצי שעה, משום שהרואה לא ידע לחלק בין חוך הזמן לאחר הזמן, כתב בשעה"צ לעיל (סי' תרעב ס"ק יב) שהוא הדין שאסור לטלטל את הנר אפילו לאחר חצי שעה, שהרואה יאמר לצורכו הדליק, ולא ידע שהוא לאחר חצי שעה.

הִלְכוֹת חֲנֻכָּה סִימָן תרעד תרעה

המשך מעמוד קמד

[משנ"ב ס"ק ט]

גַּם בְּעִנְיָנֵנוּ אָסוּר[13].

13) וכן הקשה הא"א (בוטשאטש), ונשאר בצע"ג על השו"ע.

[שעה"צ ס"ק ח]

אֵין לְהַדְלִיק אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ[14].

14) אבל, במשנ"ב לעיל (סי' קנד ס"ק נד) כתב שמותר להדליק נר שבת או חנוכה וכדו', מנר של בית הכנסת [ולא כתב לאסור לדעת הגר"א כאן].

סִימָן תרעה

שֶׁהַדְלָקָה עוֹשֶׂה מִצְוָה וְלֹא הַנָּחָה

[משנ"ב ס"ק א]

הַדְלָקָה עוֹשֶׂה מִצְוָה[1] וכו', וּלְפִי זֶה גַּם בְּשַׁבָּת וְיוֹם־טוֹב נַמִּי דִּינָא הָכִי[2].

1) ובענין הדלקת הנרות שלא בידיים אלא על ידי גרמא, הסתפק הגרש"ז אויערבך (מאורי אש פ"ה ענף ב ד"ה אמנם אף) האם יוצאים בה ידי חובת הדלקת נר חנוכה, שכיון שהדלקה עושה מצוה יתכן שצריך להדליק דוקא בידיים ולא על ידי גרמא, אף אם שאר מצות אפשר לקיימם על ידי גרמא [וראה בשו"ת הר צבי (או"ח ח"א סי' קמג) לענין שאר מצוות האם אפשר לקיימן על ידי גרמא]. ודעת הגרי"ש אלישיב (אור ישראל פי"ט ס"ק יד) שאם מעשה הגרמא מביא להדלקה מיידית, יוצאים בזה ידי חובה, ואם ההדלקה משתהה כמה שניות, לא יוצאים ידי חובה, וכן דעת הגר"ח קניבסקי (אור ישראל שם).

2) ובטעם הדבר שבנר חנוכה ובנר שבת הדלקה עושה מצוה ולא הנחה, כתב הלבוש (ס"א) לענין נר חנוכה שהוא משום שעיקר פירסום הנס ניכר בהדלקה ולא בהנחה, וכן לענין נר שבת כתב לעיל (סי' רסג ס"י) שבהדלקתו ניכר שהיא לכבוד שבת ולא לצורך דבר אחר, מה שאין כן בהנחה.

ולענין הוספת שמן בנר דולק, האם נחשבת להדלקה לענין נר חנוכה ושבת, ראה מה שכתבנו להלן (ס"ק ח).

[משנ"ב ס"ק ב]

הָיָה צָרִיךְ לְכַבּוֹתָהּ[3].

3) ובטעם הדבר שאף אם הנחה עושה מצוה צריך לכבותה, ולא די שיגביהנה ויחזור ויניחנה לשם מצוה, ראה תוס' (שבת כג, א ד"ה מכבה) [ובביאור דבריהם במחצה"ש (ס"ק א) ובפמ"ג (א"א ס"ק א)], וברמב"ן (שם כב, ב ד"ה למאן דאמר).

[משנ"ב ס"ק ג]

דְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא מִלְּתָא בְּאַנְפֵּי נַפְשֵׁהּ הֲוָיָא[4].

4) ושלא כמו שכתב הכלי חמדה (קונטרס המילואים פר' מקץ אות א) בשם השלטי הגיבורים [וגירסא אחת בראב"ן], שכל ההדלקות בחנוכה הן מצוה אחת, ומי שלא הדליק בלילה אחד שוב אינו מדליק בלילות הנותרים [וראה ברמ"א לעיל (סי' תרעב ס"ב)], וראה שם ביאור הדברים.

הִלְכוֹת חֲנֻכָּה סִימָן תרעד תרעה

(ג) עַל־יְדֵי נֵר שֶׁל חֹל אָסוּר. [2]וְיֵשׁ מַתִּירִים (ד) גַּם בָּזֶה, [3]אֶלָּא־אִם־כֵּן הוּא בְּעִנְיָן שֶׁיֵּשׁ לָחוּשׁ שֶׁיִּכְבֶּה הַנֵּר שֶׁל חֹל קֹדֶם שֶׁיַּדְלִיק נֵר אַחֵר שֶׁל חֲנֻכָּה: הגה וְנָהֲגוּ לְהַחְמִיר (ה) בְּנֵרוֹת חֲנֻכָּה שֶׁלֹּא לְהַדְלִיק אֲפִלּוּ מִנֵּר לְנֵר, (ו) דְּעִקַּר מִצְוָתוֹ אֵינוֹ אֶלָּא נֵר אֶחָד וְהַשְּׁאָר (ז) אֵינוֹ לְמִצְוָה כָּל־כָּךְ, וְלָכֵן אֵין לְהַדְלִיק (ח) [ט] זֶה מִזֶּה (הג״מ ומרדכי). וְכָל זֶה אֵינוֹ רַק בְּעוֹד שֶׁהַלְּקִים לְמִצְוָתָן, אֲבָל אַחַר שֶׁעָבַר זְמַן הַמִּצְוָה מֻתָּרִים בַּהֲנָאָה, (ח) כָּל־שֶׁכֵּן שֶׁמֻּתָּר לְהַדְלִיק מֵהֶן (נ״י, ה״ק): **ב** [4]יֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר, שֶׁגַּר שֶׁל בֵּית־הַכְּנֶסֶת וְשֶׁל שַׁבָּת וְשֶׁל חֲנֻכָּה כֻּלָּם שֶׁל מִצְוָה הֵם (ט) וּמֻתָּר לְהַדְלִיק זֶה מִזֶּה: הגה וְהוּא הַדִּין נֵר שֶׁל תַּלְמוּד תּוֹרָה אוֹ נֵר לְחוֹלֶה הַצָּרִיךְ נֵר (נ״י, ה״ק). וּבְעִנְיַן נֵר שֶׁל בֵּית־הַכְּנֶסֶת עַיֵּן לְעֵיל סִימָן קנד סָעִיף יד:

בְּאֵר הַגּוֹלָה

ב שם בשם בעל התרומות. וכן כתב הרי״ן והשמואל

ג תרומת הדשן

ד שור בשם ספר התרומה

תרעה שֶׁהַדְּלָקָה עוֹשֶׂה מִצְוָה וְלֹא הַנָּחָה, וּבוֹ ג׳ סְעִיפִים:

א (א) [1]הַדְּלָקָה עוֹשֶׂה מִצְוָה וְלֹא הַנָּחָה, שֶׁאִם הָיְתָה מֻנַּחַת בִּמְקוֹמָהּ שֶׁלֹּא לְשֵׁם מִצְוַת חֲנֻכָּה, מַדְלִיקָהּ שָׁם וְאֵינוֹ צָרִיךְ לַהֲסִירָהּ וּלְהַנִּיחָהּ לְשֵׁם מִצְוַת חֲנֻכָּה. (ב) [2]לְפִיכָךְ, עֲשָׂשִׂית שֶׁהָיְתָה דּוֹלֶקֶת כָּל הַיּוֹם, שֶׁהִדְלִיקָה מֵעֶרֶב־שַׁבָּת לְמִצְוַת חֲנֻכָּה, לְמוֹצָאֵי־שַׁבָּת (ג) מְכַבֶּה וּמַדְלִיקָהּ לְשֵׁם מִצְוָה; (ד) וּמִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ (ה) שֶׁיַּדְלִיקֶנָּה בִּמְקוֹם (ו) [ז] הַנָּחָתָהּ. [3]שֶׁאִם הִדְלִיקָהּ בִּפְנִים (ו) וְהוֹצִיאָהּ לַחוּץ לֹא יָצָא, שֶׁהָרוֹאֶה

א מִסְּקַנַּת הַגְּמָרָא שַׁבָּת כ״ג ב מִמִּקְרָא דְּנַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־לֵוִי שם ג מִמִּקְרָא דְּרַבָּא שָׁם

בֵּאֵר הֵיטֵב

(א) זֶה מִזֶּה. וְכ״ש שֶׁאִם נִכְבָּה הַשַּׁמָּשׁ שֶׁאֵין לְהַדְלִיקוֹ מִן נֵר־חֲנֻכָּה. וְכָתַב רַשֵׁ״ל שֶׁבְּבֵהכ״נ אֵין חִלּוּק בֵּין הַשַּׁמָּשׁ לִשְׁאָר הַנֵּרוֹת, שֶׁכָּל הַנֵּרוֹת שִׁבְתּוֹכָהּ קְרוּיִים נֵר מִצְוָה. וּמ״ש יֵשׁ לִגְעֹר בְּאוֹתָן שֶׁמַּדְלִיקִין נֵרוֹתֵיהֶן ע״י שִׁפּוּחוֹת מִנֵּר בהכ״נ, חוּץ מִמּוֹצָאֵי־שַׁבָּת דְּשָׁרֵי מִשּׁוּם מְבוּאוֹת הָאֲפֵלוֹת שֶׁעִי״כ זִכָּה שְׁאוּל לְמַלְכוּת: וְנֵר שֶׁל הַבְדָּלָה קְרוּי נֵר שֶׁל מִצְוָה, אֲבָל אַחַר שֶׁהִבְדִּיל עָלֶיהָ כְּבָר נַעֲשָׂה הַמִּצְוָה וְיָכוֹל לְהַדְלִיק מִמֶּנָּה, וְאֲפִלּוּ נֵר־חֲנֻכָּה אַחַר שֶׁעוּרוֹ שׁוּב אֵינָהּ קְרוּיָה נֵר מִצְוָה, עב״ל ט״ו. וְעַסִּסִי׳ קנ״ד:

(ח) הַנָּחָתָהּ. וְנִיחֲנָה שָׁם חֲצִי שָׁעָה, ד״מ. וְעַיֵּן בְּב״י דִּי״א שֶׁבְּנֵרוֹת בהכ״נ מֻתָּר לְהַדְלִיקָן בְּמָקוֹם זֶה וּלְהַנִּיחָן בְּמָקוֹם אַחֵר, וּמ״מ

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

[ז] זֶה מִזֶּה. עכה״ט. וְעַיֵּן קְשׁוּת״ת בְּיוֹת־הוֹרָה קִימָן כא שֶׁקָּמָה ע״ז דְּקָא שָׁנֵי״ס כוּכָח דְּמַדְלִיקִין מִנֵּר לְנֵר אֲפִלּוּ נֵר דִּמְהַדְּרִים מִנֵּר מִצְוָה הַסָּמוּךְ לוֹ; וְא״ל דְּמַפְרֵשׁ נֵר שֶׁל בַּיִת נָח כוּ׳, וְגַם א״ל דְּקָאֵי לְפִי הַמִּנְהָג דְּסִימָן תרעא לְהַדְלִיק כ״א מִבְּנֵי הַבַּיִת, דְּסוֹף־סוֹף הוּא בְּכְלָל הַמְּהַדְּרִים, ע״ש, וְקָאֲמַרְתְּ דִּבְרֵי הָרַמָ״א הָם מִדִּבְרֵי הגמ״י וְהַמַּרְדְּכִי:

[ז] הַנָּחָתָהּ. עי׳ בְּט״ז שֶׁכָּתַב מפרש״י דּוּמְיָא דְּמִנּוּרָה כו׳, וְהַשבו״י תָּמֵהַּ עָלָיו

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מִצְוָה הֵן. (ה) וְאִם כָּבָה אֶחָד מֵהַנֵּרוֹת, אֵין לְהַדְלִיקָה מִן הָאֲחֵרִים אֲפִלּוּ בְּלֹא אֶמְצָעִי, (ו) וַאֲפִלּוּ כָּבָתָה בְּתוֹךְ שִׁעוּר הַזְּמַן, דְּאֵין בְּהַדְלָקָה זוֹ מִצְוָה מֵעִקַּר הַדִּין[2], דְּקַיְּמָא לָן, כָּבְתָה אֵין זַקוּק לָהּ: (ג) **עַל־יְדֵי נֵר שֶׁל חֹל אָסוּר.** מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כִּמְבַזֶּה נֵר שֶׁל מִצְוָה[3], שֶׁמַּדְלִיק מִמֶּנּוּ נֵר שֶׁל חֹל, אַף־עַל־פִּי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לְצֹרֶךְ מִצְוָה[4]. (ז) וְגַר שֶׁל שַׁמָּשׁ הוּא בְּכָלָל נֵר שֶׁל חֹל לָזֶה. וְעַיֵּן לְקַמָּה בְּסָעִיף־קָטָן ז׳: (ד) **גַּם בָּזֶה.** סְבִירָא לְהוּ, דְּכֵיוָן דְּעוֹשֶׂה כְּדֵי לְהַדְלִיק תֵּכֶף מִמֶּנּוּ נֵר שֶׁל מִצְוָה, לָאו בִּכְלָל בִּזּוּי הוּא[5]: (ה) **בְּנֵרוֹת חֲנֻכָּה וְכוּ׳.** וְדַוְקָא בְּנֵרוֹת חֲנֻכָּה וּמִשְּׁעַם שֶׁמְּבָאֵר לְקַמָּה, אֲבָל בְּנֵרוֹת אֲחֵרִים שֶׁל מִצְוָה, כְּגוֹן שֶׁל שַׁבָּת וְשֶׁל בֵּית־הַכְּנֶסֶת וְכַדּוֹמֶה, מַדְלִיקִין מִנֵּר לְנֵר [ד״מ], וְכֵן הִסְכִּים בְּסֵפֶר חֶמְדַּת־מֹשֶׁה דְּכֵן הוּא עִמָּא דְּבַר, וְכֵן כָּתַב בְּחַיֵּי־אָדָם, וְכֵן מִשְׁמַע לְעֵיל בְּסִימָן קנד סָעִיף יד, דְּדַוְקָא נֵר שֶׁל הֶדְיוֹט אֵין מַדְלִיקִין מִנֵּר שֶׁל בֵּית־הַכְּנֶסֶת[6] אֲבָל נֵר מִנֵּר שָׁרֵי, וְלֹא הִגִּיהַ הָרַמָ״א שָׁם כְּלוּם לְהַחְמִיר, מִשְּׁמַע דִּפְשִׁיטָא לֵהּ דְּבָזֶה לֵית כָּאן מִנְהָג לְהַחְמִיר. וְעַיֵּן בִּפְרִי־מַגְּדִים, דְּעַל־יְדֵי נֵר שֶׁל חֹל אֵין כְּדַאי אֲכָלוּ בִּשְׁאָר נֵרוֹת שֶׁל מִצְוָה. וְעַיֵּן לְקַמָּה מַה שֶׁנִּכְתַּב בָּזֶה: (ו) **דְּעִקַּר מִצְוָתוֹ וְכוּ׳.** הַיְנוּ, דְּמִדִּינָא הֲלֹא סַגִּי בְּנֵר אֶחָד[7] לְכָל בְּנֵי הַבַּיִת הֵיכִי דְּסָמוּכִין כֻּלָּן עַל שֻׁלְחָן אֶחָד[8] [מ״א]. וּלְפִי זֶה, הֵיכָא דְּשֶׁנֵּי בַּעֲלֵי־בָּתִּים דָּרִין בְּבַיִת אֶחָד, דְּמִדִּינָא צָרִיךְ הַדְּלָקַת נֵר־חֲנֻכָּה לְכָל אֶחָד, מַדְלִיקִין זֶה מִזֶּה[9] [פמ״ג]. וְעַיֵּן מַה שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסוֹף סָעִיף־קָטָן א׳: (ז) **אֵינוֹ לְמִצְוָה כָּל־כָּךְ.** כְּבָר כָּתַבְנוּ שֶׁאִם נִכְבָּה אֶחָד מִן הַנֵּרוֹת אֵין לְהַדְלִיק מִדִּינָא מִן נֵרוֹת אֲחֵרוֹת, וְכָל־שֶׁכֵּן שֶׁאִם נִכְבָּה הַשַּׁמָּשׁ שֶׁאֵין לְהַדְלִיקוֹ מִן נֵר־חֲנֻכָּה. וְכָתַב רַשֵׁ״ל, שֶׁבְּבֵית־הַכְּנֶסֶת אֵין חִלּוּק בֵּין הַשַּׁמָּשׁ לִשְׁאָר נֵרוֹת, שֶׁכָּל הַנֵּרוֹת שִׁבְתּוֹכָהּ קְרוּיִים נֵר מִצְוָה[10], וּמִשּׁוּם הָכִי יֵשׁ לִגְעֹר בְּאוֹתָן שֶׁמַּדְלִיקִין נֵרוֹתֵיהֶן עַל־יְדֵי הַשְּׁפָחוֹת מִנֵּר בֵּית־הַכְּנֶסֶת אֲפִלּוּ מִן הַשַּׁמָּשׁ, חוּץ מִמּוֹצָאֵי־שַׁבָּת כְּדֵי לִילֵךְ לְבֵיתוֹ לְהָאִיר בַּמְּבוֹאוֹת הָאֲפֵלוֹת[11]: (ח) כָּל־שֶׁכֵּן שֶׁמֻּתָּר לְהַדְלִיק מֵהֶן. וּלְפִי מַה שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסִימָן תרעב דִּיֵּשׁ פּוֹסְקִים שֶׁסּוֹבְרִין דְּכָל זְמַן שֶׁדּוֹלְקִין אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָן, הֵיא הַדִּין דְּאֵין לְהַדְלִיק מֵהֶן. וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דְּאֵין לְהַחְמִיר בָּזֶה רַק לְעִנְיַן לְהַדְלִיק מִמֶּנּוּ נֵרוֹת שֶׁל חֹל[12], אֲבָל נֵר שֶׁל מִצְוָה דְּמִדִּינָא מֻתָּר אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַשִּׁעוּר, עַל־כָּל־פָּנִים אֵין לָנוּ לְהַחְמִיר אַחַר שֶׁעָבַר הַשִּׁעוּר: **ב** (ט) **וּמֻתָּר לְהַדְלִיק מִזֶּה לָזֶה.** עַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרָ״א שֶׁכָּתַב, דְּלַדֵּעָה רִאשׁוֹנָה לְעֵיל בְּסִימָן תרעג סָעִיף א דַּאֲפִלּוּ הַשַּׁמָּשׁ קָדֵשָׁה אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְגַר־חֲנֻכָּה, וְכָתְבוּ הַטַּעַם, שֶׁאֵינוֹ דּוֹמֶה לְהָא דְּקַיְּמָא לָן דְּמַדְלִיקִין מִנֵּר לְנֵר, דְּהָתָם כֻּלְּהוּ נֵרוֹת חֲדָא מִצְוָה הִיא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לְקַמָּן הוּא מִצְוָה אַחֶרֶת וְנִרְאוֹת כִּמְבַטְּלוֹת זוֹ אֶת זוֹ, (ח) גַּם בְּעִנְיָנוּ אָסוּר[13]. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר חֶמְדַּת־מֹשֶׁה דְּדַעְתּוֹ גַּם־כֵּן דְּאֵין לְהַדְלִיק שְׁאָר נֵרוֹת מִנֵּר־חֲנֻכָּה, עַיֵּן שָׁם:

א (א) **הַדְּלָקָה עוֹשֶׂה מִצְוָה.** מִדִּבְרֵכִינָן אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר׳ וְכוּ׳. וּלְפִי זֶה (ח) גַּם בְּשַׁבָּת וְיוֹם־טוֹב נָפֵי דִּיקָא כֵּי[2], וְכִמּוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסִימָן רסג סָעִיף י בְּהַגָּ״ה: (ב) **לְפִיכָךְ וְכוּ׳.** רוֹצֶה לוֹמַר, שֶׁאִם הָיֵינוּ סוֹבְרִין שֶׁהַנָּחָה עוֹשֶׂה מִצְוָה, (ג) הָיָה צָרִיךְ לְכַבּוֹתָהּ[3] וּלְהַגְבִּיהָּ וּלְהַנִּיחָהּ לְשֵׁם מִצְוָה וּלְהַדְלִיקָהּ, אֲבָל כֵּיוָן שֶׁהַדְּלָקָה עוֹשֶׂה מִצְוָה, מַדְלִיקָהּ כְּמוֹת שֶׁהִיא מֻנַּחַת: (ג) **מְכַבֶּה וּמַדְלִיקָהּ לְשֵׁם מִצְוָה.** וְאֵינוֹ מוֹעִיל מַה שֶׁהִדְלִיקָהּ אָתְמוֹל לְשֵׁם מִצְוָה, דְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא מִלְּתָא בְּאַנְפֵּי נַפְשֵׁהּ הִיא[4]: (ד) **וּמִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ וְכוּ׳.** רוֹצֶה לוֹמַר, דְּלֹא תֵּימָא דְּלֹא אִכְפַּת לָן בַּהֲנָחָה כְּלָל וּבְאֵיזֶה עִנְיָן שֶׁתַּדְלִיק יָצָא, קָא מַשְׁמַע לָן: (ה) **שֶׁיַּדְלִיקֶנָּה בִּמְקוֹם הַנָּחָתָהּ, שֶׁאִם וְכוּ׳.** הַהּ בִּזְמַן הַגְּמָרָא, שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְהַנִּיחַ הַנֵּר־חֲנֻכָּה עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ מִבַּחוּץ, הוּא כִּפְשָׁטָהּ, דְּצָרִיךְ לְהַדְלִיק גַּם־כֵּן בְּמָקוֹם הַהֲנָחָה דְּהַיְנוּ מִבַּחוּץ[5], שֶׁשָּׁם הוּא מְקוֹם הַחִיּוּב שֶׁל פִּרְסוּמֵי נִסָּא[6]; וַאֲפִלּוּ כְּהַיּוֹם שֶׁאֲנִי מְקַיֵּם וּמַדְלִיקִין בְּפְנִים בַּבַּיִת, מִכָּל מָקוֹם אֵינוֹ יוֹצֵא בְּאֹפֶן זֶה, דְּצָרִיךְ שֶׁיְּהֵא הַדְּלָקַת הַנֵּרוֹת (ג) בְּמָקוֹם שֶׁנִּיחֵם לַבַּפּוּחַ[7]. (ד) מִשּׁוּם דְּהַרְאָיָה יֹאמַר לְצָרְכּוֹ הִיא מַדְלִיקָהּ[8]. וּלְפִי זֶה פְּשׁוּט דְּהוּא הַדִּין אִם הִדְלִיקָהּ בַּחוּץ וְהִנִּיחָהּ בִּפְנִים גַּם־כֵּן אֵינוֹ יוֹצֵא מִטַּעַם זֶה: (ו) **וְהוֹצִיאָהּ לַחוּץ וְכוּ׳.** וְכָתְבוּ (ה) הַפּוֹסְקִים, שֶׁאֲפִלּוּ הָיָה הַדְּלָקָה וְהַנָּחָה בְּמָקוֹם אֶחָד בִּפְנִים אוֹ בַּחוּץ, גַּם־כֵּן יֵשׁ

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ה) מָגֵן־אַבְרָהָם בְּשֵׁם ר״ש: (ו) וּלְפָלָא עַל הַלְּבוּשׁ שֶׁכָּתַב בְּהִפּוּךְ מִזֶּה, וַהֲלֹא כֵּן מְבֹאָר לְעֵיל בְּסִימָן תרעג: (ז) פְּרִי חָדָשׁ וּפְשׁוּט: (ח) וְלִדְבָרָיו, גַּם נֵר־שַׁבָּת וְנֵר בֵּית־הַכְּנֶסֶת וְכַדּוֹמֶה אֵין לְהַדְלִיק אֶחָד מֵהֶם מֵחֲבֵרוֹ[14]: (ט) עַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה וּפְרִי־מִגְדִּים: (ג) גְּמָרָא: (ג) וּלְפִי מַה שֶׁבֵּאַרְתִּי מִיֵּשֶׁב קְצָת לְשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן־עָרוּךְ שֶׁהִקְדִּיחוּ עָלָיו הָאַחֲרוֹנִים: (ד) כֵּן הִסְכִּים הַכַּ״ח וּמָגֵן־אַבְרָהָם דַּאֲפִלּוּ בְּאֹפֶן זֶה גַּם־כֵּן לֹא יָצָא: (ה) דְּרְכֵי־מֹשֶׁה בְּשֵׁם מַהַרִי״ו, וְהֶבִיאוּהוּ כַּמָּה אַחֲרוֹנִים:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הִלְכוֹת חֲנֻכָּה סִימָן תְּרַע"ד תְּרַע"ה

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק ב]

דְּאֵין בְּהַדְלָקָה זוֹ מִצְוָה מֵעִקַּר הַדִּין[2].

2) ואם כבה אחד מן הנרות קודם שהשלים את הדלקת כל הנרות, כתב בביה"ל לעיל (סי' תרעג ס"ב ד"ה אם) שצריך לחזור ולהדליקו, מפני שבשעת ההדלקה צריך שיהיו הנרות לפי מנין הימים.

וכן מי שהדליק במקום הרוח ובבה הנר, כתב במשנ"ב שם (ס"ק כה) שצריך מעיקר הדין לחזור ולהדליקו, אבל לא יברך. וכל שכן אם רואה שהאור לא נאחז בפתילה ובודאי יכבה במהרה, שצריך מעיקר הדין לחזור ולהדליק [וראה מה שכתבנו שם].

[משנ"ב ס"ק ג]

מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כִּמְכַבֶּה נֵר שֶׁל מִצְוָה[3] וכו', אַף־עַל־פִּי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לְצָרְךְ מִצְוָה[4].

3) ואף להדליק נר שלישי מנר שני [שיש לומר שכל שלא הדליק הנר השלישי לא התקיים דין הידור של אותו יום, ואף הנר השני אינו של מצוה עד שידליק הנר השלישי], הסתפק הבית הלוי (עה"ת להנוכה ד"ה שבת דף כב, עמ' פ) ופשט שאסור ממה שהביאו הפוסקים [משנ"ב ס"ק ב] שאם כבה אחד מהנרות אין להדליקו מן האחרים.

4) ובביאור הדבר כתב הלבוש (ס"א), שנראה כמבזה את הנר של מצוה, שנראה שנוטל אורו לתשמיש חול, ואף על פי שרוצה להזור ולהדליק בו נר של מצוה, אין הכל יודעין זאת, והערוך השלחן (ס"א) כתב, שבעת שמודליק ממנו את הנר של חול יש כאן ביזוי מצוה לשעתו.

[משנ"ב ס"ק ד]

לָאוּ בְּכְלָל בְּזוּי הוּא[5].

5) ובשכותב השו"ע דין בסתם להחמיר ואחר כך כותב בשם יש אומרים להקל כמו בעניננו, כתב הכף החיים (ס"ק ח) שדעתו לפסוק בסתם, ובשעת הדחק להקל כהיש אומרים. אבן לענין נר חנוכה, כתב שם שהמנהג להחמיר כדעת הרמ"א שלא להדליק נר חנוכה מנר חנוכה אפילו שלא על ידי אמצעי.

ולענין חימום קצהו התחתון של נר שעוה או חלב שהודלק לכבוד שבת, על ידי להבה של נר אחר שהודלק לכבוד שבת, כדי להדביקו בפמוט, דעת הגרש"ז אויערבך (ששכ"כ פמ"ג כל"ח) שאסור לעשות כן משום ביזוי מצוה, אף שהוא עושה כן לצורך מצוה.

[משנ"ב ס"ק ה]

דְּנַוְקָא נֵר שֶׁל הֶדְיוֹט אֵין מַדְלִיקִין מִנֵּר שֶׁל בֵּית־הַכְּנֶסֶת[6].

6) אבן, אם מדליק נר של חול מנר של בית הכנסת לצורך גדול, כתב הרמ"א שם שנהגו להקל, משום שדעת בית דין מתנה בכך.

[משנ"ב ס"ק ו]

הָיְנוּ, דְּמִדִּינָא הֲלֹא סָפֵי בְּנֵר אֶחָד[7] וכו', הֵיכִי דְּסָמוּכִין כֻּלָּן עַל שֶׁלָּזוּ אֶחָד[8] וכו', מַדְלִיקִין זֶה מִזֶּה[9].

7) וכשמודליק בשאר הימים, כתב לקמן (סי' תרעו ס"ק ח) שהנר הראשון הוא הנר העיקרי, ושאר הנרות הם הידור מצוה.

ואף שגם בנר שבת מעיקר הדין אין חיוב אלא נר אחד בלבד, ומה שמדליקים שנים אין זה אלא רמז בלבד כנגד 'זכור ושמור', והידור זה לא מוזכר בגמרא כמו הידור של נר חנוכה, ואם כן מה הטעם שלא נהגו להחמיר שלא להדליק מנר לנר כמו בנר חנוכה, ביאר בביה"ל לעיל (סי' רסג ס"א ד"ה שתי) שיתכן שהוא משום שכל תוספת אור יש בו יותר שלום בית ושמחה יתירה, ואם כן נמצא שהכל בכלל ענג שבת ונחשב לנר של מצוה, יותר מאשר בנרות ההידור של חנוכה, וסיים שם, שטוב שיהיה נר מיוחד להדליק בו את כל נרות השבת.

8) אכן בשו"ת רעק"א (מהדו"ת סי' יג) הקשה, שהרי כשבל אחד מדליק כמהדרין, אין בוונתו לצאת בהדלקת חבירו, ואם כן הנר של כל אחד הוא נר של עיקר המצוה, ומדוע באופן זה אסר הרמ"א להדליק מנר לנר [וראה מה שכתבנו לעיל (סי' תרעב ס"ק ו)]. ובביאור דברי הרמ"א כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ג סי' צו אות ב), שכיון שמעיקר הדין יבול האחד לפטור את עצמו בהדלקת חבירו, משום כך נהגו שלא להדליק באופן זה מנר לנר, אף ששניהם נרות של מצוה [ורמז לזה הפמ"ג (א"א ס"ק א)].

9) ולמנהג הרמ"א שהחמירו שלא להדליק נר מנר, האם הוא הדין שהחמירו שלא להדליק נר שלישי מנר שני וכדו', כתב בספר ליקוטי חבר בן חיים (ח"ב זה בכרך ה"א ליקוטי א"ח עמ' לה ד"ה רמ"א) שלבאורה יש להתיר להדליק נר שלישי משני, ששניהם אינם אלא נרות של הדור. וראה בשו"ת שלמת חיים (סי' רכ) ובשו"ת שבט הלוי (ח"ג סי' צו אות ב שם) שכתבו שאף ששניהם אינם אלא נרות של הידור ולא שייך הטעם של הרמ"א לאסור, מ"מ נהגו לאסור משום 'לא פלוג' [אבן, במשנ"ב התיר להדליק בשני בעלי בתים אחד מחבירו, ולא אסר משום 'לא פלוג'] וגם שלא יהיה נראה כמזלזל בהידור. וכתב בשו"ת שבט הלוי (שם), שיתכן שהרמ"א לא אסר זאת, ואף אם כן, מ"מ אין זה מעיקר המנהג אלא נהגו בזה סלסול.

[משנ"ב ס"ק ז]

שֶׁכָּל הַנֵּרוֹת שֶׁבְּתוֹכָהּ קְרוּיִים נֵר מִצְוָה[10] וכו', כְּדֵי לֵילֵךְ לְבֵיתוֹ לְהָאִיר בַּמְּבוֹאוֹת הָאֲפֵלוֹת[11].

10) והוא הדין אם כבה השמש של נרות חנוכה בבית הכנסת, כתב הגר"ב פרענקיל (בהגהות על השו"ע) שמותר להדליקו מנר אחר של מצוה [והאם מותר להדליקו מנרות חנוכה של בית הכנסת, ראה להלן (ס"ק ט)].

וכן נרות שמדליקים לכבוד בית הכנסת, כתב הכף החיים (ס"ק יד) שאין להם שיעור, וכולם נחשבים לנרות מצוה.

ולענין נר של יארצייט הדולק בבית הכנסת, ראה במשנ"ב לעיל (סי' קנד ס"ק נו) ובשערי תשובה שם (ס"ק ח).

11) ולדעת הרמ"א לעיל (סי' קנד סי"ד) שנהגו להקל ולהדליק מנרות בית הכנסת לצורך גדול, כתב המשנ"ב שם (ס"ק נו) שהוא הדין מי שאיבד מעותיו, מותר להאיר בנר בית הכנסת כדי לחפש את מעותיו.

[משנ"ב ס"ק ח]

רַק לְעִנְיַן לְהַדְלִיק מִפְּנֵי נִרוֹת שֶׁל הֵלֵּל[12].

12) ולענין נרות בית הכנסת, כתב השו"ע לעיל (סי' קנד סי"ד) שמה שאסור להדליק מהם נר של חול, היינו דוקא כשהם דולקים למצותם, אבל כשצריך לבבותם מותר להדליק מהם נר של חול. וביאר המשנ"ב שם (ס"ק נה) שאינם המורים יותר מנר חנוכה לאחר שדלק זמן שיעורו.

וכן נר של הבדלה, כתב בביה"ל שם (ד"ה שדולקין, ומקורו בט"ז באן ס"ק ג) שלאחר שהבדילו עליו נגמרה מצותו, ומותר להדליק ממנו נר של חול, אבל קודם לכן אסור [וראה מג"א שם ס"ק כא]. אבן, נר המיוחד להבדלה בלבד, כתב הקרית חנה (הובא בקובץ מפרשים בת"י בשו"ע מכון ירושלים) שגם לאחר הבדלה הריהו נר מצוה, ואסור להדליק ממנו נר של חול.

המשך במילואים עמוד 112

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הִלְכוֹת חֲנֻכָּה סִימָן תרעג תרעד

המשך מעמוד קודם

במשנ"ב לעיל (סי' תרעב שם) שכתב שאין הידור להוסיף שמן שידלק יותר מחצי שעה, שהוא הדין שאין בזה הידור מצוה בריבוי האור, ובטעם הדבר ראה בשו"ת שלמת חיים (שם).

ומי שקנה כוסיות וכוכית מנברי לשתיית יי"ש ועדיין לא הטבילן בדין, ורוצה להשתמש בהן להדלקת נרות חנוכה, דעת הגר"נ קרליץ (שלמי תודה חנוכה סי' י עמ' קא) שנראה שאסור להשתמש בהן לצורך הדלקת נרות חנוכה קודם טבילה, והוא הדין שאסור להשתמש בהן לשאר שימושים. וכן דייק הדרכי תשובה (יו"ד סי' קכ ס"ק לט) מהש"ך (שם ס"ק יז), לענין הקונה סכין וכו' ובדעתו להשתמש בו לצורך אכילה, שאסור לחתוך בו צפרנים וכדו' בלא טבילה, ונשאר בצ"ע לדינא. ודעת הגראי"ל שטיינמן (שלמי תודה שם) ששימוש ארעי נראה שמותר להשתמש בהן, אבל שימוש קבוע אסור, שמא יבא להשתמש בהם לצורך סעודה.

[משנ"ב ס"ק כט]

שֶׁהוּא מָאוּס וּבָזוּי מִצָּוָה[43].

43) ופמוט של חרס שמדליקים בו נרות של שעוה, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני חנוכה עמ' שכא) שאין דינו כנר של חרס, ביון שהפמוט לא נמאס על ידי ההדלקה, ועוד, שכיון שאפשר להדליק את הנר גם ללא הפמוט, אין בזה דין של נר חרס.

וכוסית זכוכית שנעשית שחורה מהפיח, דעת הגר"ח קניבסקי (פסקי שמועות חנוכה עמ' קיח) שצריך לנקותה.

[משנ"ב ס"ק לא]

דְּאַדְּרַבָּה, הֵם נוֹחִין לְהַדְלִיק יוֹתֵר כְּשֶׁהֵם מֻרְלָקִין כְּבָר[44].

44) ואף שאין חוששים להחליפן, כתב הכף החיים (ס"ק עב) בשם הכלבו (סי' מד הובא בדרכי משה אות ו) שנהגו לחדש את הפתילות כל לילה, לפי שבכל לילה היה הנס מתחדש, ועוד, זכר למקדש שהיו מחליפים את הפתילות כל יום, וכן כתב המאירי (שבת כא, א ד"ה זו שביארנו), וכתב הגר"ח קניבסקי (נר חנוכה עמ' יב אות ו) שמנהג החזו"א היה שלא להחליף את הפתילות ואת השמן בשאר לילות.

ולענין הבהוב הפתילות קודם הדלקתן, כתב הגר"ח קניבסקי (נר חנוכה שם אות ה) שהעידו על החזו"א שהיה מהבהב את הפתילות קודם הדלקתן [וראה בשו"ע לעיל (סי' רסד ס"ט) ובערוך השלחן (סי' תקא סס"ז)].

סִימָן תרעד

שֶׁמֻּתָּר לְהַדְלִיק מִנֵּר לְנֵר

[שעה"צ ס"ק ד]

דְּאֵין לְטַלְטֵל נֵר־חֲנֻכָּה מִמְּקוֹמָהּ בְּתוֹךְ שְׁעוּרָהּ[1].

1) ולדעות שאסור להשתמש בנר חנוכה גם לאחר חצי שעה, אף אם התנה שאינו מקצה את השמן אלא לשיעור חצי שעה, משום שהרואה לא ידע לחלק בין תוך הזמן לאחר הזמן, כתב בשעה"צ לעיל (סי' תרעב ס"ק יב) שהוא הדין שאסור לטלטל את הנר אפילו לאחר חצי שעה, שהרואה יאמר לצורכו הדליק, ולא ידע שהוא לאחר חצי שעה.

הִלְכוֹת חֲנֻכָּה סִימָן תרעד תרעה

המשך מעמוד קמד

[משנ"ב ס"ק ט]

גַּם בְּעִנְיָנוֹ אָסוּר[13].

13) וכן הקשה הא"א (בוטשאטש), ונשאר בצע"ג על השו"ע.

[שעה"צ ס"ק ח]

אֵין לְהַדְלִיק אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ[14].

14) אכן, במשנ"ב לעיל (סי' קנד ס"ק נד) כתב שמותר להדליק נר שבת או חנוכה וכדו', מנר של בית הכנסת [ולא כתב לאסור לדעת הגר"א כאן].

סִימָן תרעה

שֶׁהַדְלָקָה עוֹשָׂה מִצְוָה וְלֹא הַנָּחָה

[משנ"ב ס"ק א]

הַדְלָקָה עוֹשָׂה מִצְוָה[1] וכו', וּלְפִי זֶה גַּם בְּשַׁבָּת וְיוֹם־טוֹב נַמִּי דִּינָא הָכִי[2].

1) ובענין הדלקת הנרות שלא בידיים אלא על ידי גרמא, הסתפק הגרש"ז אויערבך (מאורי אש פ"ה ענף ב ד"ה אמנם אף) האם יוצאים בה ידי חובת הדלקת נר חנוכה, שכיון שהדלקה עושה מצוה יתכן שצריך להדליק דוקא בידיים ולא על ידי גרמא, אף אם שאר מצות אפשר לקיימם על ידי גרמא [וראה בשו"ת הר צבי (או"ח ח"א סי' קמג) לענין שאר מצוות האם אפשר לקיימן על ידי גרמא]. ודעת הגרי"ש אלישיב (אור ישראל פי"ט ס"ק יד) שאם מעשה הגרמא מביא להדלקה מיידית, יוצאים בזה ידי חובה, ואם ההדלקה משתהה כמה שניות, לא יוצאים ידי חובה, וכן דעת הגר"ח קניבסקי (אור ישראל שם).

2) ובטעם הדבר שבנר חנוכה ובנר שבת הדלקה עושה מצוה ולא הנחה, כתב הלבוש (ס"א) לענין נר חנוכה שהוא משום שעיקר פירסום הנס ניכר בהדלקה ולא בהנחה, וכן לענין נר שבת כתב לעיל (סי' רסג ס"י) שבהדלקתו ניכר שהיא לכבוד שבת ולא לצורך דבר אחר, מה שאין כן בהנחה.

ולענין הוספת שמן בנר דולק, האם נחשבת להדלקה לענין נר חנוכה ושבת, ראה מה שכתבנו להלן (ס"ק ח).

[משנ"ב ס"ק ב]

הָיָה צָרִיךְ לְכַבּוֹתָהּ[3].

3) ובטעם הדבר שאף אם הנחה עושה מצוה צריך לכבותה, ולא די שיגביהנה ויחזור ויניחנה לשם מצוה, ראה תוס' (שבת כג, א ד"ה מכבה) [ובביאור דבריהם במחצה"ש (ס"ק א) ובפמ"ג (א"א ס"ק א)], וברמב"ן (שם כב, ב ד"ה למאן דאמר).

[משנ"ב ס"ק ג]

דְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא מִלְּתָא בְּאַנְפֵי נַפְשָׁהּ הִיא[4].

4) ושלא כמו שכתב הכלי חמדה (קונטרס המילואים פר' מקץ אות א) בשם השלטי הגיבורים [וגירסא אחת בראב"ן], שכל ההדלקות בחנוכה הן מצוה אחת, ומי שלא הדליק בלילה אחד שוב אינו מדליק בלילות הנותרים [וראה ברמ"א לעיל (סי' תרעב ס"ב)], וראה שם ביאור הדברים.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

מילואים

הִלְכוֹת חֲנֻכָּה סִימָן תרע"ד תרע"ה

המשך מעמוד קודם

[משנ"ב ס"ק ה]

דְּצָרִיךְ לְהַדְלִיק גַּם־כֵּן בְּמָקוֹם הַהֲנָאָה דְּהַיְנוּ מִבַּחוּץ[5], שֶׁשָּׁם הוּא מְקוֹם הַחִיּוּב שֶׁל פַּרְסוּמֵי נִסָּא[6] וכו', דְּצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת בְּמָקוֹם שֶׁנִּיחָם לְבַסּוֹף[7], מִשּׁוּם דְּהַרוֹאֶה יאמַר לְצָרְכּוֹ הוּא מַדְלִיקָה[8].

5) ומי שהדליק בזמן הגמרא בחוץ ביתו שלא בשעת הסכנה [ראה מה שכתבנו לעיל (סי' תרעב ס"ק ה) האם בזמנינו בארץ ישראל שאין סכנה דינו כזמן הגמרא], כתב השפת אמת (שבת כב, ב ד"ה בגמ' ח"ש) שלמסקנת הגמ' שם יצא בדיעבד, וכן מדויק מלשון הברייתא 'מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ', שמשמע שהיא רק מצוה לכתחילה. וכן כתב הרעת תורה (ס"א) שמכך שכתב השו"ע לעיל (סי' תרעא ס"ה) שבשעת הסכנה מניחו על שולחנו ודיו, משמע שגם שלא בשעת הסכנה יצא בדיעבד. וכן כתב בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ד סי' קה אות ז, וראה דברות משה שבת ח"א סי' כו הע' כ) שדין 'פרסומי ניסא' אינו מעכב בעצם חיוב ההדלקה, וביאר בשו"ת אגרות משה שם [ד"ה ולפ"ז] שלכן אמרו שבשעת הסכנה מניחו על שולחנו ודיו, ולא אמרו שתיקנו תקנה מיוחדת בשעת הסכנה להדליק על שולחנו, כיון שגם בתחילת התקנה המדליק על שולחנו יצא בדיעבד, משום ש'הפרסומי ניסא' אינו מעכב [וראה מה שכתבנו בשעה"צ לעיל (סי' תרעב ס"ק יז)]. וכן דעת הגרש"ז אויערבך (ארחות רבנו ח"ג עמ' י, הליכות שלמה חנוכה פי"ד דבר הלכה אות טז, וראה שם ארחות הלכה הע' 54 שכן משמע בכמה מהראשונים) שגם בזמן הזה בארץ ישראל או בחוץ לארץ במקומות שאין סכנה, המדליק על שולחנו יצא בדיעבד [וראה מעדני שלמה עמ' קב-קו בדעת הגרש"ז אויערבך].

מאידך, דעת הגרי"ז סולאוויצ'יק (קונטרס חנוכה סי' ג אות ג) שמה שאמרו שבשעת הסכנה מניחו על שולחנו ודיו, היא תקנה מיוחדת לשעת הסכנה, ומי שהדליק בתוך ביתו משום איזה אונס כגון רוח חזקה וכדו', ואחר כך התאפשר לו להדליק בחוץ, חייב לחזור ולהדליק בחוץ, וכן עשה מעשה. וכן דעת הגרי"ש אלישיב (פניני חנוכה פ"ד עמ' נג). ודעתו שהוא הדין שהמדליק בחלון כשדינו להדליק בפתח החצר, שלא יצא ידי חובתו [וראה מה שכתבנו לעיל (סי' תרעב ס"ק ה) לענין הדלקה בתוך הבית בזמנינו במקום שאין סכנה, ובמה שכתבנו לעיל סי' תרעא ס"ק כא]. ומה שאמרו 'מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ', ביאר (שבות יצחק חנוכה פ"ג אות ב עמ' סג) שבמצוה דרבנן, לשון 'מצוה' אין משמעותו שרק לכתחילה צריך לעשות כך, אלא שגם בדיעבד אם לא עשה כך לא יצא, מה שאין כן במצוה מן התורה כמבואר בב"י (יו"ד סי' רפט ד"ה ומ"ש, וראה שו"ת רעק"א מהדו"ת סי' קכה ד"ה מ"ש), וכתב הגר"מ פיינשטיין (דברות משה שם ד"ה אבל) שכדבריהם משמע בביאור הגר"א (ס"ק א).

ומי שהדליק בחלון הפונה לרשות הרבים כדינו, אלא ששכח לפתוח את התריס, כך שהעוברים ושבים ברשות הרבים לא ראו את הנרות בשעת ההדלקה, הסתפק הגרי"נ קרליץ (חוט שני חנוכה עמ' שכא) האם די בכך שירים את התריס, כיון שאת מצות ההדלקה קיים במקומה, אלא שחסר לו את החלק במצוה של 'פרסומי ניסא', ואת זה יתכן שאפשר לקיים גם לאחר ההדלקה. ואם כבה הנר קודם שהרים את התריס, דעתו שם שלכאורה יחזור וידליק בלא ברכה, ונשאר בצ"ע למעשה.

6) וכן לענין נר שבת, כתב לעיל (סי' רסג ס"ק מח) שכיון שהדלקה עושה מצוה כנ"ל, אם הדליק שלא במקום החיוב דהיינו מקום שאינו משתמש בו, לא יצא ידי חובתו גם אם יעבירנו למקום שמשתמש בו, וצריך לכבותו ולחזור ולהדליקו במקום החיוב, דהיינו מקום שמשתמש בו.

ולענין אם צריך לחזור ולברך כשחזר ומדליק במקום החיוב, כתב לעיל (סי' תרעא ס"ק כט) לענין מי שהדליק למעלה מעשרים אמה, שחזר ומדליק למטה מעשרים אמה ומברך [וראה מה שכתבנו שם, ובבקי החיים באן (ס"ק ח)]. וכן משמע בשו"ע הרב (סי' רסג סי"ד) לענין נר שבת [וראה שעה"צ שם (ס"ק טז)].

7) ולענין נר יום טוב כתב לעיל (סי' רסג שם), שנשים שמדליקות נרות יום טוב בסוכה ולאחר מכן מסלקות אותם לתוך הבית, לא יפה הן עושות.

8) ולענין אם צריך לחזור ולברך, מבואר בשו"ת רעק"א (מהדו"ת סי' קכה ד"ה וראיתי) שחזר ומברך, כיון שזה משורש מצות ההדלקה שיהיה ניכר בהדלקה שהיא לשם מצוה ולא לצורכו, וזהו ה'פרסומי ניסא' [וראה בפרי חדש ד"ה ומ"ש שהרואה ובהגהת רעק"א שם].

ואם הדליקו כפנים על דעת שלא להוציאו לחוץ, ונמלך והוציאו לחוץ, הסתפק הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה חנוכה פי"ד סי"ז ודבר הלכה אות לא) שיתכן שיצא ידי חובה, שהרי אם כבה הנר אין זקוק לחזור ולהדליקו [ודברי המשנ"ב באן הם בהדליקו על דעת להוציאו, וראה מה שכתבנו לעיל (סי' תרעג ס"ק כה)]. אך יתכן שגרע מאם כבה הנר, שהרי באן עשה פעולה בגוף הנר שנראה כאילו כל הדלקתו היתה לצרכו, ואם כן הוא הדין אם נמלך והוציאו, לא יצא ידי חובה. וכן צידד הגר"מ פיינשטיין (דברות משה שבת ח"א סי כ הע' כ ד"ה והנה).

הִלְכוֹת חֲנֻכָּה סִימָן תרע"ה

המשך מעמוד 288

אינה הפסק, כמבואר במשנ"ב לעיל (סי' ח ס"ק לג)].

ביאורים נוספים מדוע אין השליח יכול לברך אם אין המשלח שומע את הברכה, כתב בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"א סי' קצ), ומסקנת דבריו שאם איש מדליק לאשה וכן להיפך, לא יברך השליח שום ברכה כנ"ל, ואם איש מדליק לאיש, יכול השליח לברך 'להדליק' גם אם המשלח לא שומע, אבל את ברכת 'שעשה ניסים' ו'שהחייינו' בלילה הראשון, לא יברך השליח אם אין המשלה שומע. אכן, דעת הגרי"ש אלישיב (פניני חנוכה שם עמ' כט-ל) שמשמעות הפוסקים שאין השליח מברך כלל אם אין המשלה שומע את הברכה [וראה מקראי קודש חנוכה סי' כג].

ובשו"ת שבט הלוי (ח"ח סי' קנט) ביאר, שהעמידה ליד השליח אינה מצד חובת הגוף של המשלח בהדלקה, שהרי ודאי ששליחות מועילה בנר חנוכה ככל שליחות שבתורה, גם שלא בפניו, אלא שצריך לעמוד שם מצד ההודאה בברכת 'שעשה נסים', שהיא באה מצד הראיה, שכשעונה אמן הרי זו כברכת עצמו.

ולענין הדלקת נר שבת, האם צריך שהמשלה ישמע את הברכה אם לאו, ראה מה שכתבנו לעיל (סי' רסג ס"ק כא).

ואשה המדלקת בביתה ואין בעלה שם, ראה לקמן (סי' תרעו ס"ק ו וסי' תרעז ס"ק ב וס"ק טו-טז).

ואכסנאי המשתתף בנר חנוכה עם בעל הבית, כתב לקמן (סי' תרעו ס"ק ד)

אוֹמֵר לְצָרְכּוֹ הוּא מַדְלִיקָה. [ד]וְכֵן אִם מַדְלִיקָה (ג) (ז) וְאוֹחֲזָהּ בְּיָדוֹ בִּמְקוֹמָהּ לֹא יָצָא, שֶׁהָרוֹאֶה אוֹמֵר לְצָרְכּוֹ הוּא אוֹחֲזָהּ: **ב** [ה]יֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר, דְּכֵיוָן דְּהַדְלָקָה עוֹשֶׂה מִצְוָה, צָרִיךְ שֶׁיִּתֵּן שֶׁמֶן בְּנֵר כְּדֵי שִׁעוּר קֹדֶם הַדְלָקָה, אֲבָל אִם בֵּרַךְ וְהִדְלִיק וְאַחַר־כָּךְ הוֹסִיף שֶׁמֶן עַד כְּדֵי שִׁעוּר (ח) לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ:

ג (ג) [ג] (ט) *[ו]אִשָּׁה מַדְלֶקֶת נֵר חֲנֻכָּה. (י) שֶׁאַף הִיא חַיֶּבֶת בָּהּ. [ז]אֲבָל אִם הִדְלִיקָה חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן לֹא עָשָׂה (יא) כְּלוּם. (יב) וְאַף־עַל־פִּי שֶׁהִנִּיחָהּ גָּדוֹל. (יג) [ח]וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר, בְּקָטָן שֶׁהִגִּיעַ לְחִנּוּךְ מֻתָּר:

הגה (יד) *וְלִדְיָדָן דְּכָל אֶחָד מִבְּנֵי הַבַּיִת מַדְלִיק בִּפְנֵי עַצְמוֹ, קָטָן שֶׁהִגִּיעַ לְחִנּוּךְ צָרִיךְ לְהַדְלִיק (ד) גַּם־כֵּן:

ד גַּם זֶה מִימְרָא וְרָבָא שָׁב ה הרא״ש ו מִימְרָא וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּזִלּוּי שָׁב דְּאוֹרַיְתָא וְגַם הַפֵּרֹשׁ הָיָה בְּאוֹרַיְתָא וְגַם הַפֵּרֹשׁ רש״י שֶׁגִּזְרוּ חֲיָיבִים עַל כָּל הַכְּתוּבוֹת הַנִּשְׂאוֹת שֶׁיִּכְבֶּה לְהַקְמוֹן תְּחִלָּה וְעַל־יְדֵי דְּאִשָּׁה נַעֲשָׂה הַנֵּס ז כִּסְקָנַת דַּאֲמִרָא שָׁם ח הַרַ״ן בְּשֵׁם בַּעַל הָעִטּוּר

שַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה

דְּרַשׁ״י קָאָמַר לְאַבְנֵן מְדַלִּיקִין מִגֹּר לְגֹר אֲבָל גַּם בְּשִׁבַּת הַדְלָקָה עֲשׂוּיָה מִצְוָה כְּרַאמְרִינָן בְּשַׁ״ס מְסֻבָּרְכִין לְהַדְלִיק כּוֹ. וְעַיֵּן בְּמִשְׁבְּצוֹת שֶׁהִקְשָׁה כֵּן וְכָתַב שֶׁכְּבָר הֵעִיר בְּזֶה בְּא״ר ג״כ, וְעַיֵּן בְּבֵר״ י רַעבה״ט. וְעַיֵּן בַּהַלְ״ט סִימָן ב שֶׁכָּתַב: הָעוֹקֵר נ״ח מִסְּקוּמָה בְּתוֹךְ זְמַן הַדְּלָקָה אֲפִשָׁר שֶׁלֹּא יָצָא י״ח, שֶׁרוֹאֶה יֹאמַר לְצָרְכּוֹ הוּא דְּאַדְלָקָה מִקְּוֹתֵיהּ. ע״ש. וְעַיֵּן שָׁם סִימָן רפ, נֵר־חֲנֻכָּה שֶׁהִנִּיחָהּ בְּדֶלֶת רְפוּיָה וּמִתְנוֹעַעַת. אֲפִשָׁר דְּקָרוֹאֶה יֹאמַר לְצָרְכּוֹ הוּא דְּאַדְלָקָה מֵאַחַר שֶׁאֵין הַדֶּלֶת קְבוּעָה. ע״ש, וְצ״ע בָּזֶה, וְקָרוֹאֶה יֹאמַר חוֹזֵר וּמַדְלִיק בִּמְקוֹם קְבוּעַ לֹא יִכְבֶּה: [ג] אִשָּׁה. עכה״ט. וּמ״ש בְּשֵׁם רַשׁ״ל דְּמַדְלִיק בְּעַצְמוֹ ע״י סִיעַ אַמַּה. עַיֵּן בְּמַרְ״ק שֶׁלֹּא יִכְבֶּה וְאַצ״ל שֶׁאֵינוֹ מוֹצִיא אֲחֵרִים, ע״ש, וְקַבִּיאוּ מח״ב:

בַּאֵר הַיֵּטֵב

יֵשׁ לְזַהֵר לְכַתְּחִלָּה, מ״א. וְעַיֵּן ס״ז ס״ק א, וְעַיֵּן בִּשְׁבוּת־יַעֲקֹב ח״ב סִימָן מ מָה שֶׁתָּמַהּ עָלָיו: (3) וְאוֹחֲזָהּ. הֵינוּ כָּל זְמַן מְעֻנְתָּן, אֲבָל אוֹחֲזָהּ בְּיָדוֹ קָצָת וְזָז וְאח״כ מַנִּיחָהּ כְּשֶׁהִיא דּוֹלֶקֶת יָצָא, מַ״ז, ע״ש: (ג) אִשָּׁה. וּמוֹצִיאָה אֲפִלּוּ אִישׁ, משא״כ בְּמְגִלָּה דְּהוּי וּכְמוֹ קְרִיאַת הַתּוֹרָה, סְמ״ג. וְעַיֵּן יַד־אַהֲרֹן. וְאָדָם שֶׁהִדְלִיק יָכוֹל לְהַדְלִיק לְאִשָּׁה יְלָבָךְ וּכְגוֹן שֶׁעוֹמֶדֶת אֶצְלוֹ בְּשִׁעַת הַכְּרָכָה אוֹ שֶׁמַּדְלֶקֶת בְּצַצְמָהּ, בַּ״ח, ע״ש. סוּמָא, אִם יָכוֹל לְהִשְׁתַּתֵּף בִּפְרַ״טֵי מִרּוּטָה, וְאִם יֵשׁ לוֹ אִשָּׁה אִשְׁתּוֹ מַדְלֶקֶת עָלָיו, וְאִם אֵין לוֹ אִשָּׁה וְיֵשׁ לוֹ בֵּית מְיֻחָד מַדְלִיק ע״י סִיעוּ שֶׁל אַחַר, דְּסוּמָא חַיָּב בְּכָל הַמִּצְוֹת. תְּשׁוּבַת רַשַׁ״ל סִימָן עז: (ד) גַּם־כֵּן. עַיֵּן בְּתְשׁוּבַת שַׁעַר־אֶפְרַיִם סִימָן מב:

בְּאוּר הֲלָכָה

* אִשָּׁה מַדְלֶקֶת וְכוּ׳. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה דְּיִכּוֹלָה לְהוֹצִיא אֲפִלּוּ בַּעֲלָהּ, אֲבָל יָדוּעַ מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ״ל בְּבְרָכוֹת דַּף כ: בֶּן מְבָרֵךְ לְאָבִיו וְאִשָּׁה מְבָרֶכֶת לְבַעְלָהּ. אֲבָל אָמְרוּ חֲכָמִים: תָּבוֹא מְאֵרָה לְאָדָם שֶׁאִשְׁתּוֹ וּבְנָיו מְבָרְכִין לוֹ. וּמַה שֶּׁאָמַר ׳דְּקָא מַדְלִיקֵי עָלֵי בְּגוֹ בֵּיתָאי׳. מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיָה אָז בְּבֵיתוֹ, וְעִקַּר הַחִיּוּב מֻנָּח עַל הַבַּיִת: * וּלְדִידָן דְּכָל אֶחָד וְכוּ׳. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה. וְעַיֵּן לְקַפֵּן בְּסִימָן תרעז בְּמָגֵן־אַבְרָהָם סָעִיף־קָטָן ח דְּהַבִּיא מִשַּׁלְטֵי־גִבּוֹרִים דְּסַבִּירָא לֵהּ דַּאֲפִלּוּ לְדִידָן שֶׁמַּדְלִיקִין גַּר לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. קְטַנִּים פְּטוּרִין וַהֲגַהִי דְּמַחֲיֵב לְחַנְּכוֹ, הֵינוּ בְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חִיּוּב עַל הַגָּדוֹל מִצַּד הַדִּין, אֲבָל בְּזֶה דָּנִם בְּגָדוֹל לִיבָא כִּי אִם מִשּׁוּם הַדּוּר מִצְוָה, אֵינוֹ מְחַיֵּב לְחַנֵּךְ בּוֹ הַקָּטָן). וְאַחַר־כָּךְ מַצָּאתִי בְּמַאִירִי שֶׁגַּם הוּא כָּתַב כֵּן וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: הַמְסַדְּרִין בְּמִצְוֹת גַּר לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, לְפִי מִנְיַן־בֵּיתוֹ הַפְּרוּלִים, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּמַה שֶּׁכָּתַב שָׁם הַמַּצִּית־הַשֶּׁקֶל לְהַשְּׁוּוֹת דַּעַת הַשַּׁלְטֵי־גִבּוֹרִים עִם דַּעַת הַרַמַ״א, הוּא דּוֹחֵק גָּדוֹל. וּכְאֲמֶת מַה שֶּׁהִמְגֵּן־אַבְרָהָם הֵבִיא שָׁם דָּבָר זֶה, מִשּׁוּם דְּכָתַב מִתְּחִלָּה דְּלַדַּעַת הַמְחַבֵּר מִירֵי עַל־כָּרְחָךְ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בַּיִת בִּפְנֵי עַצְמוֹ, לְהָכֵי מְסַיֵּם ׳וְאַפְשָׁר דַּאֲפִלּוּ לְדִידָן׳ וכו׳, וְאֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא בְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ בַּיִת בִּפְנֵי עַצְמוֹ:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לְזַהֵר שֶׁלֹּא לְטַלְטֵל הַנֵּרוֹת־חֲנֻכָּה מִמְּקוֹמָן[9] עַד שֶׁיַּשְׁלִים הַשִּׁעוּר שֶׁל הַדְלָקָה, דְּהֵינוּ חֲצִי שָׁעָה[10], (ו) וְיֵשׁ מֵאַחֲרוֹנִים שֶׁמְּקִלִּין בָּזֶה, וְכָתַב הַפְּרִי־מְגַדִּים דְּלְכַתְּחִלָּה בְּוַדַּאי יֵשׁ לְזַהֵר בָּזֶה. וַאֲפִלּוּ בְּנֵרוֹת־חֲנֻכָּה שֶׁמַּדְלִיקִין בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת, (ז) גַּם־כֵּן נָכוֹן לִזָּהֵר לְכַתְּחִלָּה שֶׁלֹּא לְטַלְטְלָן מִמְּקוֹמָן עַד שִׁעוּר חֲצִי שָׁעָה: (ז) **וְאוֹחֲזָהּ בְּיָדוֹ וְכוּ׳.** דַּעַת הַשַּׁ״ז, דְּדַוְקָא שֶׁאוֹחֲזָהּ כָּל זְמַן מְעֻנָּתוֹ, אֲבָל אִם אוֹחֲזָהּ בְּיָדוֹ קְצָת זְמַן וְאַחַר־כָּךְ מַנִּיחָהּ כְּשֶׁהִיא דּוֹלֶקֶת יָצָא, אֲבָל (ח) כַּמָּה אַחֲרוֹנִים מְפַקְפְּקִין בָּזֶה וְדַעְתָּם דְּאֵין לְדַלֵּק עַד שֶׁיְּהִיוּ מָנִחִין תְּחִלָּה בִּמְקוֹמָן[11]: **ב** (ח) **לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ.** וְצָרִיךְ לְכַבּוֹתָהּ וְלִתֵּן בָּהּ שֶׁמֶן כְּשִׁעוּר וְלַחֲזֹר וּלְהַדְלִיק[12] (ט) בְּלֹא בְּרָכָה:

ג (ט) **אִשָּׁה מַדְלֶקֶת.** פֵּרוּשׁ, (י) בְּעֵד כָּל בְּנֵי־בֵיתָהּ[13]. וַאֲפִלּוּ אִישׁ (יא) יָכוֹל לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ שְׁלִיחַ לְהוֹצִיאוֹ, (יב) אם עוֹמְדִין בְּשָׁעָה שֶׁמַּדְלֶקֶת וְשׁוֹמְעִין הַבְּרָכָה, וּבְדִיעֲבַד אם לֹא עָנוּ אָמֵן עַל הַבְּרָכָה גַּם־כֵּן יָצְאוּ. (יג) וְכֵן אִישׁ מְבָרֵךְ לְאִשָּׁה, וְיוֹצֵאת יְדֵי חוֹבָתָהּ אם עוֹנֶדֶת שָׁם וְשׁוֹמַעַת הַבְּרָכָה[14], לֹא בְּעִנְיָן אַחֵר[15]. וְעַיֵּן בִּתְשׁוּבַת עֹלַת־שְׁמוּאֵל סִימָן קה, דְּלִדְיָדָן שֶׁמַּדְלִיקִין כָּל אֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ, מִכָּל מָקוֹם אִשָּׁה אֵינָהּ צְרִיכָה לְהַדְלִיק, דְּהֵיכָן רַק טְפֵלוֹת לָאֲנָשִׁים; וְאם רוֹצוֹת לְהַדְלִיק מִבְּרָכוֹת, דְּהוּי כִּשְׁאָר מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא דִּיכוֹלוֹת לְבָרֵךְ[16]. וּכְשֶׁאֵין הָאִישׁ בַּבַּיִת מַדְלִיק הָאִשָּׁה, דְּהֵנְיָא בַּת חִיּוּבָא, וּמְבָרְכָה, וְלֹא יַדְלִיק קָטָן, וּיְדַלְקֵם בָּהּ. כָּתַב רַשַׁ״ל בִּתְשׁוּבָה סִימָן עז: סוּמָא, אִם הוּא בַּבַּיִת שֶׁאֲחֵרִים יוֹדְעִין וְיָכוֹל לְהִשְׁתַּתֵּף בִּפְרִיטֵי עִמָּהֶם וּיְבָרְכוּ עָלָיו, זֶה עָדִיף, וְכֵן אִם יֵשׁ לוֹ אִשָּׁה, אִשְׁתּוֹ מַדְלֶקֶת עָלָיו. וְאִם הוּא בַּבַּיִת מְיֻחָד וְאֵין לוֹ אִשָּׁה, יַדְלִיק בְּעַצְמוֹ עַל־יְדֵי סִיעוּ שֶׁל אַחֵר, וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי־תְשׁוּבָה דְּלֹא יְבָרֵךְ[17], וְכָל־שֶׁכֵּן שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא אֲחֵרִים: **(י) שֶׁאַף הִיא חַיֶּבֶת בָּהּ.** שֶׁהַנֵּס הָיָה גַּם לָהֶן[18], שֶׁהַגְּזֵרָה הָיְתָה עַל כָּל בְּתוּלָה הַנִּשֵּׂאת שֶׁתְּבַעֵל לְהַגְמוֹן תְּחִלָּה, וְגַם הַתְּשׁוּעָה נַעֲשָׂה עַל־יְדֵי אִשָּׁה, שֶׁבַּת יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל חָתְכָה רֹאשׁוֹ שֶׁל רֹאשׁ הַצּוֹרְרִים: **(יא) כְּלוּם.** אֲפִלּוּ אֲחֵרִים עוֹמְדִין עַל גַּבָּם, דְּאֵין עֲלֵיהֶן חִיּוּב מִצְוָה[19]: **(יב) וְאַף־עַל־כִּי שֶׁהִנִּיחָהּ גָּדוֹל.** דְּהַדְלָקָה עוֹשֶׂה מִצְוָה וְלֹא הַנָּחָה: **(יג) וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר וְכוּ׳.** הָגֵה לְפִי מַה שֶּׁסְּתָם הַמְחַבֵּר בְּסִימָן תרפט סָעִיף ב, מִשְּׁמַע דְּלְמַעֲשֶׂה אֵין לִסְמֹךְ שֶׁיִּהְיֶה הַקָּטָן יָכוֹל לְהוֹצִיא בְּהַדְלָקָתוֹ לְגְדוֹלִים[20] [אחרונים]: **(יד) וּלְדִידָן וְכוּ׳.** רוֹצֶה לוֹמַר, דְּאַף אִם נִימָא לַהֲלָכָה דְּלֹא כְּהַיַּשׁ־אוֹמְרִים הַנַּ״ל וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא אֲחֵרִים בְּהַדְלָקָתוֹ, (יד) מִכָּל מָקוֹם הוּא בְּעַצְמוֹ בֵּינָן שֶׁהִגִּיעַ לְחִנּוּךְ צָרִיךְ לְהַדְלִיק, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַלָּכָה. וְנִרְאֶה לִי דְּלִקָּטָן אֵין צָרִיךְ לְהַחְמִיר כְּלֵי הַאי, וְדֵי שֶׁיַּדְלִיק בְּכָל לַיְלָה רַק נֵר אֶחָד לְכֻלֵּי עֲלְמָא. כְּתָבוּ הָאַחֲרוֹנִים, דְּגֵר גַּם־כֵּן יָכוֹל לוֹמַר ׳שֶׁעֲשָׂה נִסִּים לַאֲבוֹתֵינוּ׳[21].

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ו) עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן רסג בְּמָגֵן־אַבְרָהָם סָעִיף־קָטָן כג מַה שֶּׁמּוֹכִיחַ מִיָּם שֶׁל שְׁלֹמֹה, וְכֵן בְּפְרִי חָדָשׁ בְּעִנְיָנוֹ מַה שֶּׁכָּתַב דְּהָאידְנָא שֶׁהַהֶכֵּר לִבְנֵי הַבַּיִת וְכוּ׳: (ז) מָגֵן־אַבְרָהָם: (ח) עַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה וּפְרִי־מְגַדִּים וּמַאֲמַר־מָרְדְּכַי: (ט) חָכַר־מִשָּׁה וְנִשְׁמַת־אָדָם, דְּלֹא כִּפְרִי חָדָשׁ: (י) מָגֵן־אַבְרָהָם. וְרוֹצֶה לוֹמַר, דְּכָמוֹ לְעִנְיַן חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן דְּלֹא עֲשָׂה כְּלוּם הֵיְנוּ לְהוֹצִיא אֲחֵרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַט״ז, כֵּן הוּא הַדִּין בָּזֶה. עוֹד יֵשׁ לוֹמַר דְּכְתָבָהוּ לְאַפּוּקֵי דְּלֹא נִפְרַשׁ דַּאֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁהַבַּעַל מַדְלִיק אִשָּׁה נַמִּי צְרִיכָה לְהַדְלִיק, קָא מַשְׁמַע לָן דְּלֹא צְרִיכָה, וְכָמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְקַמָּן בְּשֵׁם עֹלַת־שְׁמוּאֵל, וְכֵן כָּתְבוּ רַשַׁ״ל וְאַלִּיָּה רַבָּה, דְּאִשְׁתּוֹ כְּגוּפוֹ דְּמֵי וְאֵינָהּ צְרִיכָה, אֶלָּא דְּיָכוֹלָה לְהַדְלִיק בְּעַד כָּל בְּנֵי־בֵיתָהּ: (יא) בַּ״ח וְט״ז: (יב) פְּרִי־מְגַדִּים: (יג) שם: (יד) וּמַה שֶּׁכָּתַב רַמַ״א ׳וּלְדִידָן׳, הֵיְנוּ דְּלִדַעַת הַמְחַבֵּר לְעֵיל בְּסִימָן תרעא שֶׁפּוֹבֵר שֶׁאֵין צְרִיכִין לְהַדְלִיק אֶפְלוּ הַמְמֻדָּרִין מִן הַמְמֻדָּרִין רַק הַבַּעַל־הַבַּיִת בִּשְׁבִיל כֻּלָּם [וְרַק שֶׁמּוֹסִיף בְּכָל לַיְלָה] אֵין שַׁיָּךְ כְּלָל לוֹמַר דְּהַקָּטָן יַדְלִיק. אם לֹא שֶׁיֵּשׁ לוֹ בַּיִת מְיֻחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וּכְמוֹ שֶׁפָּסַק הַמְחַבֵּר לְקַמָּן בְּסִימָן תרנו סָעִיף ב, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן־אַבְרָהָם שָׁם:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הִלְכוֹת חֲנֻכָּה סִימָן תרעה

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק ו]

גַּם־כֵּן יֵשׁ לְזָהֵר שֶׁלֹּא לְטַלְטֵל הַנֵּרוֹת־חֲנֻכָּה מִמְּקוֹמָן[9] עַד שֶׁיִּשְׁלַם הַשִּׁעוּר שֶׁל הַדְלָקָה, דְּהַיְנוּ חֲצִי שָׁעָה[10].

9) ולענין מי שהדליק נר חנוכה בתוך עשרים אמה, ולאחר מכן נטלו והניחו במקום אחר בתוך עשרים אמה, כתב לעיל (סי' תרנא ס"ק ל) ובשעה"צ שם (ס"ק לד) שפשוט שיצא ידי חובה, כיון ששני המקומות כשרים להדלקה.

ולענין הדלקת נרות שבת, כתב לעיל (סי' רסג שם) שאם הדליק במקום החיוב, מותר לטלטל את הנרות למקום אחר, משום שכל הבית הוא מקומם, אלא שהלבוש מחמיר בזה [כיון שאינו ניכר שמדליקו לכבוד שבת], ובמקום הצורך יש להקל.

ואם ניכר שמטלטלו לצורך נר חנוכה ולא לצרכו, בגון שמטלטלו כדי להדליק ממנו נר חנוכה, ראה במה שכתבנו להלן (ס"ק ז) בשם השעה"צ.

ושיעור איסור הוצת הנר אחר הדלקתו שלא יראה שלצרכו הדליקו, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני חנוכה עמ' שב) שמותר להזיז את הנר מעט. ומטעם זה דעתו שם, שמי שהדליק את הנר בערב שבת, והניח עמו דבר שמותר לטלטלו, אין אומרים 'מיגו דאיתקצאי בבין השמשות איתקצאי לכולי יומא' משום האיסור להזיז את נר החנוכה [אף שמדין טלטול מוקצה בשבת מותר, משום הדבר המותר שעמו], כיון שמותר להזיזו על כל פנים מעט, ועוד, שדין איסור הוצת נר חנוכה אינו עושה 'מיגו דאיתקצאי' לענין איסור טלטול מוקצה בשבת, כיון שזו סיבה צדדית שאינה קשורה לאיסור שבת.

10) ולדעות שאסור ליהנות מאור הנרות כל זמן שהם דולקים ואפילו לאחר חצי שעה, מפני שהרואה לא ידע להבחין בין תוך חצי שעה לאחר חצי שעה, כתב בשעה"צ לעיל (סי' תרעב ס"ק יב) שהוא הדין שאסור לטלטלם ממקום למקום כל זמן שהם דולקים ואפילו לאחר חצי שעה.

ולענין נר שבת, כתב המג"א (סי' רסג ס"ק כג) שאף לדעות שאסור לטלטלו ממקום למקום בתוך הבית, מ"מ אם עמד הנר שעה מועטת במקום ההדלקה, מותר לטלטלו למקום אחר. ובטעם ההילוק בין נר שבת שדי להשאירו במקומו שעה מועטת ולא עד שעת הסעודה, לבין נר חנוכה שצריך להשאירו במקומו חצי שעה, ראה בלבושי שרד ובמחצה"ש שם.

[משנ"ב ס"ק ז]

עַד שֶׁיִּהְיוּ מֻנָּחִין תְּחִלָּה בְּמְקוֹמָן[11].

11) ונר שיש בו פתילה ארוכה, ומושכה כדי להדליקה ממנה נר אחר, האם נחשב כמזיז הנר ממקומו, כתב לעיל (סי' תרעד ס"ק א), שמותר להזיזה כדי להדליק ממנה נר אחר. והביא בשעה"צ שם (ס"ק ד) מדברי הא"ר, שיכול גם לטלטל נר כדי להדליק נר אחר, והטעם שלא נחשב כמטלטל את הנר לאחר הדלקתו שנראה שמדליק לצרכו [כמו שהשיג עליו הפמ"ג שם], ביאר השעה"צ שביון שרואים שמטלטל את הנר רק כדי להדליק את הנר האחר, אין זה נראה שמטלטלו לצרכו.

ולענין נר שבת שהדליקו בעודו בידו ולאחר מכן הניחו, ראה פמ"ג לעיל (סי' רסג א"א ס"ק יב).

[משנ"ב ס"ק ח]

וְצָרִיךְ לְכַבּוֹתָהּ וְלִתֵּן בָּהּ שֶׁמֶן כְּשִׁעוּר וְלַחֲזֹר וּלְהַדְלִיקָהּ[12].

12) מבואר בשו"ע שהמוסיף שמן בנר אין זה נחשב להדלקה, אף שבשבת חייב משום מבעיר. וכתב הגרצ"פ פראנק (מקראי קודש חנוכה סי' ה) שגם אם בשמן שהוסיף יש שיעור הדלקה, לא יצא ידי חובה כיון שהדלקה עושה מצוה, וכן כתב הגרש"ז אויערבך (מאורי אש פ"ה ענף ב ד"ה בטואר"ה) והוכיחו כן מהחיי אדם (כלל קנד סכ"ב). ושלא כדעת בעל ה'אמרי אמת' מגור (הובא במקראי קודש שם סי' ז), וכן הקשה בהגהות רא"מ הורוויץ (בסוף מסכת שבת, על הרא"ש שם פ"ב סי' ג).

אבן, לענין נר שבת שהדליקו שלא לצורך שבת, ובשעת ההדלקה לא היה בו די שמן שידלק עד שעת הסעודה [ראה משנ"ב לעיל סי' רסג ס"ק לז], דעת הגרש"ז אויערבך (שש"כ פמ"ג הע' רא) שיתבן שאם יוסיף בו שמן כשיעור יקיים בכך מצות הדלקת נר שבת [אף שבנר חנוכה לא מועיל בנ"ל]. אלא שיש לדון אם אפשר לברך על כך 'להדליק נר של שבת', ביון שאין זה מדליק אלא מבעיר.

ומי שמדליק בנר שאין בו שמן כשיעור, ומעליו הניח שפופרת וכדו' שממנה נוטף שמן לתוך הנר ועל ידי זה ידלק הנר כשיעור, צידד הגרש"ז אויערבך (מאורי אש שם ד"ה אמנם נראה) שלא יצא ידי חובה, שביון שהשמן שבשפופרת נברל מהפתילה, אין זה נחשב שהדליקו בשעת הדלקת השמן שבנר, אלא כהדלקה חדשה [וראה שלמי תודה חנוכה עמ' קמא].

ומי שהדליק בנר שיש בו שמן כשיעור, אלא שלא ידלק כשיעור אלא אם כן יטה את השמן או יזיז את הפתילה, הסתפק הא"א (בוטשאטש, שם ס"ב) אם יצא ידי חובה, ונשאר בצ"ע.

[משנ"ב ס"ק ט]

פַּרְוִשׁ, בְּעַד כָּל בְּנֵי־בֵיתָהּ[13] וכו', וְשׁוֹמַעַת הַבְּרָכָה[14], לֹא בְּעִנְיָן אַחֵר[15] וכו', דְּהַיְינוּ כְּשֶׁאֵר מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא דְּיוֹכְלוֹת לְבָרֵךְ[16] וכו', דְּלֹא יָכֹל[17].

13) ומי שסועד בבית חבירו באקראי, ויש לו בית באותה העיר, כתב לקמן (סי' תרעו ס"ק יב) שראוי שילך בעצמו להדליק בביתו ולא יצוה לאשתו להדליק שם, משום ש'מצוה בו יותר מבשלוחו' [וראה מה שכתבנו בביה"ל לעיל (סי' תרעא ס"א ד"ה בלילה)].

14) ואם מדליק בביתו של המשלח, דעת הגרש"ז אויערבך (שו"ת מנחת שלמה ח"ב סי' נו אות ב) שלכתחילה צריך המשלח לברך, מה שאין כן לענין נר שבת [כמבואר לעיל (סי' רסג ס"ק כא)]. מאידך, דעת הגרי"ש אלישיב (פניני חנוכה פ"ב עמ' לא) שגם בנר חנוכה אין המשלח יכול לברך 'להדליק', כיון שהוא אינו עושה בפועל את מעשה ההדלקה.

ולענין אשה שהדליקה נר שבת וקיבלה שבת בכך, כתב לקמן (סי' תרעט ס"ק א) ובשעה"צ שם (ס"ק ג) שתאמר לאחר להדליק, והוא יברך ברכת 'להדליק' בשבילה [וראה לעיל סי' רסג שם, שאי אפשר לברך 'להדליק' בזמן שאסור לה להדליק]. אבל ברכת 'שעשה ניסים', וברכת 'שהחיינו' בלילה הראשון של הנוכה, יכולה לברך בעצמה בדין 'רואה'.

15) מבואר שאין השליח יכול לברך אלא אם כן המשלח עומד שם ושומע את הברכה. ואף שבכל המצוות יכול השליח לברך גם כשהמשלח אינו שומע את הברכה, ביאר הגרש"ז אויערבך (שם) שמדובר שמדליק בביתו של המשלח ואין השליח עושה מצוה כלל שהרי אין זה ביתו, והרי זה כמי שמניח תפילין על ידו של חבירו שאינו עושה מצוה כלל ואינו מברך על כך, אלא אם כן המשלח שומע ממנו את הברכה ויוצא מדין 'שומע כעונה'.

ואם אין המשלח יכול לשמוע את הברכה, דעת הגרי"ש אלישיב (שבות יצחק נר שבת פ"י ס"ק א, פניני חנוכה שם עמ' בח-כט) שידליק השליח נר חנוכה בביתו ויכוון בברכתו לפטור את ההדלקה שיעשה אחר כך בביתו של המשלח [וההליבה לביתו

המשך **במילואים עמוד 113**

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com